БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 38 (8564) | 1958 оной февралиин 14, пятница | Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта туйлахын түлөө

Оронойнгоо ажалшадтай хамта дөө ажахымнай бүхы хүдэлмэри... а Советскэ Союзай Коммунистискэ партиин һунгагшадта ханда... н Хандалгые айхабтар ехэ баяр ясхалантайгаар угтаба. Һүүлэй рбэн жэл соо манай хүсэн түгэл... р индустриин, хүдөө ажахын, ука болон культурын хүгжэлтын ... гүүд энэ түүхэтэ документ соо солон харуулагдана. Промыш... нностьмнай хэдэ хэдэн шэнэ шэ... томо предприятинуудаар олошо... о, орон доторнай шэрэм, булад ... луулга, нүүрһэ, нефть, электро... ерги абалга, арадай хэрэглэлэй бараа гаргалга ехэ болоо.

Хүдөө ажахынгаа бүхы һалбари... удые эрид түргэнөөр хүгжөөхэ хай партиин табиһан зорилгые ... ет арад бэелүүлжэ захалһаар ... рбэн жэл болобо. Баатар зоригто ... алаймнай аша үрэ мүнөө эли... эр харагдаад байна. 36 миллион ... ктар шэнэ, боро газар ашаг... гдаа. Энээнэй ашаар хэдэн зуу ... ллион пүүд ороо̄һон ехээр абта... г болобо.

Мал ажалда горьтойхон амжал... туйлагдаа. Колхоз, совхозуудта ... лай тоо толгой олошорно, ашаг ... ээнь дээшэлнэ. Һү, мяха, тоһо... й хүн бүхэндэ хүртэсөөр США-с ... рын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай уряа ясама үрэ дүнгүүдые харуулба. ... ри үнгэрэгшэ жэлдэ олон колхоз, ... вхозууд, бүхэли районууд эдлүү... ... иин газарай 100 гектарта 100 га... н центнер мяха, 300—400 цент... ер һү абаа.

Эдлүүриин газарай зуун гектар... һү абалгаараа Москвагай, Ле... нинградай, Калининградай, Черно... ицка, Харьковай, Черкасскын, ... исвэй, Винницкиин областьнууд, ... атвиин ССР-эй, Эстониин ССР-эй ... олхоз, совхозууд эгээ һайн амжал... а туйлаа.

Мүн тэрэшэлэн мяхан, илангаяа ... хайн мяхан ехээр абтаба. Украи... ада, Молдавида, Литвада мяхан ... ури ехээр абтадаг болоо. 1956 ... нойхидо орходоо Украиныш кол... оз, совхозууд 30 процент ехэ мя... а, тэрэ тоодо гахайн мяха 36 про... ент ехээр абаа. Молдавиин ССР-... й колхоз, совхозуудта гансахан ... эл соо хоёр дахин ехэ мяхан аб... аа.

«Хүдөө ажахыгаа эрид түргэнөөр хүгжөөхын, арад зондоо эдеэ хоол, ... нгэн промышленностьда түүхэй ... элбэг дэлбэг болгохын түлөө,— ... жэ КПСС-эй ЦК-гэй һунгагшадта ... андалга соо хэлэгдэнэ,—саашааашье һуларшагүй тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ Коммунистискэ парти мэдүүлнэ».

Түрэл Коммунистическэ партиингаа уряада харюу болгон хүдөө ню... агуудай хэдэ миллион ажалшад ... нэ жэлдэ ажалайнгаа илалта туй... алтануудые улам арьбадхахабди ... эжэ найдуулна. Ороо̄һо, хүбэн, ... лһа, хартаабха, сахарай свёкло, ... вощь бүри ехээр абахын, малайн... гаа ашаг шэмые ехэдхэхын, ажа... лайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын, ... деэ хоолой зүйлнүүдэй өөрын үнэ ... сэнгые доошолуулхын түлөө тэдэ... нэр бүхы оролдосоо гаргажа бай... на. Эдэ үдэрнүүдтэ боложо байгаа колхозуудай тоосоото, тоосоото... һунгалтын суглаанууд дээрэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүб... лөөнүүд, съезднүүд дээрэ хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд элирүүлэгдэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд абтана.

Украиныш, Казахстанай таряашадай, Узбегэй, Туркмениин, Азербайджанай хүбэн ургуулагшадай, оронойнай бусад республика, областьнуудай хүдөөгэй ажалшадай социалистическэ уялганууд һая тунхаглагдаа. Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө бүгэдэарадай мүрысөө дэлгэрүүлэе гэжэ Брянска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэришэд дурадхаба.

Ямар бэлэдхэлтэйгээр угтажа, хабарай тарилгые хэр зэргээр үнгэргэһэнһөө социалистическэ уялгануудай дүүргэлтэ горьтойхоноор дулдыдаха юм. «Хабарай нэгэ үдэр жэл соо тэжээдэг» гэжэ арадай сэсэн үгэ бии. Мүнөө түрүү ажахынууд хабарай тарилгада бэлэдхэлдээ бүхы анхаралаа табижа байна.

Хабарай тарилгын эхилтэр, илангаяа оронойнай урда зүгтэ багахан саг үлөө. Гэбэшье, тарилгада бэлэдхэлээр горьтойхон дутагдалнууд бии. Олохон нютагуудта тракторнуудай, тарилгада хэрэгтэй бусад машинануудай заһабари удаанаар ябана. Алтайн, Красноярска хизаарнуудай, Россиин Федерациин Вологодско болон бусад областьнуудай МТС, совхозуудта үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо февралиин эхэер үсөөн трактор заһагдаад байба. Һаяын үдэрнүүдтэ техникэ заһабарилгаар гээгдэлээ усадхажа, хүдэлмэриингөө шанарые дээшэлүүлхэ шухала.

Хэдэн нютагуудта үрэһэ хүрэнгөөр бэрхэтэй байдал тохёолдожо, һанаа зоборитой болоод байна. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мэдээнэй ёһоор, олохон область, республикануудай колхозуудта үрэһэ хүрэнгын ехэнхи хубинь мүнөө болотор тарилгын шанарта хүргэгдөөдүй. Шэнисын, овёсой, улһанай, бобово ургамалнуудай хэдэ мянган тонно үрэһэн үнөө сэбэрлэгдээгүй, ехэ шиигтэй байлгагдаһаар.

Полинуудые үтэгжүүлхэ гээшэ ургаса дээшэлүүлхэ шухала арга мүн. Тэд энэ хэмжээ-ябуулга зарим газарта тоогдоногүй. Жэшээлхэдэ, Тюменскэ областиин колхоз, совхозуудта жэлдээ 9 миллион шахуу наг шэбхэ суглараад, тэрэнэй арбанай нэгэ хубинь полидо гаргагдадаг. Олон фермэнүүдтэ шэбхэ шабааһан хэдэн жэлээр обоолоотой хэбтэнэ. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалалгада эзэн бусаар хандадаг ушарнууд тухай «Правдын» редакцида мэдээсэлнүүд орожо байдаг.

1958 ондо хүдөөгэй ажалшадай урда байгаа ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө шангаханаар хүдэлхэ хэрэгтэй болоо. Партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхоз, МТС, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уялга юуб гэхэдэ, арад зоной эдэбхи үүсхэлые хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлэдхэлгэдэ эслүүлхэ хэрэгтэй. Байгша он социалистическэ хүдөө ажахын шэнэ ехэ хүсэтэйгөөр дэбжэлтын жэл болохо зэргэтэй.

(«Правдын» февралиин 13-най түрүү бэшэгһээ).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедһээ

Франциин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүн, «Юманитэ» газетын политическэ директор, Национальна суглаанай эгээ наһатай депутадуудай нэгэн, Франциин, мүн, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагша, Франциин, Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаанай хүгжэн бэхижэхын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ ябаһан нүхэр Марсель Кашен 88 наһатайдаа Парижда наһа бараба гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет гүнзэгы ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд регистрацида оруулагдажа үргэлжэлһөөр

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын Дүримэй» 63-дахи статьягай үндэһөөр һунгуулиин Окружной комисси нимэ хүнүүдые регистрацида оруулха гэжэ тогтоогоо:

1923 ондо түрэһэн, КПСС-эй гэшүүн, Улан-Удын мяха-консервын комбинадай желатинна цехын начальник **Нина Яковлевна Рыбниковае** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 411-дэхи Улан-Удын хүдөөгэй һунгуулиин округто регистрацида оруулба. Нүхэр Рыбникова Улан-Удын мяха-консервын комбинадай, Улан-Удын модоной заводой, Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Иволгын аймагай Иволгын машинно-тракторна станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

***

1889 ондо түрэһэн, партиин гэшүүн, уран зохёолшо **Хоца Намсараевич Намсараевые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 414-дэхи Баргажанай һунгуулиин округто регистрацида оруулба. Нүхэр Намсараев Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, мүн энэ аймагай Баргажан Адагай заганһанай комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай, Курумканай аймагай Баргажанай машинно-тракторна станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай, Курумканай аймагай Курумканай дунда һургуулиин багшанарай хамтын суглаанууд дээрэ кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

***

1913 ондо түрэһэн, партиин гэшүүн, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Василий Родионович Филипповые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 416-дахи Тарбагатайн һунгуулиин округто регистрацида оруулаа. Нүхэр Филиппов Заиграйн аймагай Баруун Тарбагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай, Тарбагатайн аймагай. Тарбагатайн машинно-тракторна станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай, Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирэг» колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

***

1922 ондо түрэһэн, партиин гэшүүн, КПСС-эй Бичурын айкомой нэгэдэхи секретарь **Владимир Георгиевич Большаковые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 417-дохи Бичурын һунгуулиин округто регистрацида оруулаа. Нэхэр Большаков Бичурын машинно-тракторна станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшадай, Бичурын сахарай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд дээрэ кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

***

1925 ондо түрэһэн, Зэдын аймагай Борьёогой үүлтэртэ хонидой совхозой главна зоотехник, партийнабэшэ **Любовь Александровна Уваровае** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха 419-дэхи Зэдын һунгуулиин округто регистрацида оруулаа. Нүхэр Уварова Зэдын аймагай Борьёогой үүлтэртэ хонидой совхозой, Торнин аймагай Бургалтайн машинно-тракторна станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшадай, Зэдын комбинадай Холтосон гэжэ руднигай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

Лекци, хөөрэлдөөн болоно

Мухаршэбэрэй аймагай центртэ һунгалтада бэлэдхэлэй горьтой хүдэлмэри ябуулагдана. Бүгэдэарадай һайндэр—һунгалтын үдэрые ажалай амжалтатайгаар угтахые уряалһан плакат, лозунгнууд эмхи зурагаанай байшангуудай газаагуур, үйлсэнүүдээр үлгэгдөө.

Партийна гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ нээгдэһэн агитпункт һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ пунктые даагшаар КПСС-эй айкомой пропагандист нүхэр К. Именахоев томилогдонхой. Һунгагшадта, агитаторнуудта туһатай номууд илгагданхай, уншахые һайшаагдаһан номуудай список табигданхай.

Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын гэшүүд һунгалтада зорюулан эндэ лекци, элидхэлнүүдые хэнэ.

Агитпункт соо агитаторнууд ээлжээ-ээлжээгээр хүдэлдэг. Аймагай, мүн түрүү «Коммунизм» колхозой 1957 ондо эдлүүриин 100 гектар бүридэ хүдөө ажахын продуктнуудые хэды шэнээнээр абаһые, ниитын адуу малай тоо толгойн хэр олон болгоһые харуулһан плакадууд тэндэ бии.

Аймагай центрын ажалшадай дунда 100 шахуу агитатор ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Л-Д. Гомбоев.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

Агуу ехэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн урда тээ орон дотор үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, манай колхозойхид ажахынгаа бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозоймнай ажахын гол һалбари болохо мал ажал урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд ехээр хүгжэһэн байна. Бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Һү һаалгамнай 1956 онойхитой сасуулхада 49 процентээр дээшэлээ. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1596 литр һүн һаагдажа, урда жэлэйхиһээ 370 литрээр ехэ һүн һаагдаһан байха юм. Гадна, гүрэндэ һү тушааха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим түрүү һаалишаднай бүришье һайн үрэ дүн туйлаа. Жэшээлхэдэ, һаалишад—нүхэд Д. Санжижапова—2307, Ц-Х. Дамшилова—2186, М. Аюшеева—2179 литр һү үнеэн бүриһөө һаажа, урда жэлэйхиһээ 600—700 литрээр ехэ һү һааһан байна. Мүн һаалишан нүхэр А. Цыбендоржиева 19 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1816 литр һү һаагаа.

Хонин ажал колхозоймнай ажахын эгээл олзо доход ехэтэй һалбари болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ гансахан хонин ажалһаа 1,4 миллион түхэригэй олзо доход оруулагдаа. Энэмнай 1956 онойхитой сасуулхада 240 мянган түхэригөөр дээшэлһэн болоно.

Манай зарим түрүү хонишод бүришье һайн амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, хонишон А. Николаевай отарынхид зуун хонин бүриһөө 110 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриһөө 3 килограмм ноо̄һо хайшалаа. Хонишон К. Д. Чойнзоновой отарынхид хонин бүриһөө 3,2 килограмм ноо̄һо хайшалжа, урда жэлэйхиһээ 600 граммаар ехэ ноо̄һо абаа.

Мүн мяха абаха уялгаяа дүүргэжэ, гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха түсэбөө 102,3 процент дүүргээбди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ малайнгаа үүлтэр эрид һайжаруулха хэрэгтэ горьтой анхарал хандуулдаг болоһоной ашаар лэ һү, мяха, ноо̄һо абалгамнай дээшэлһэн байха юм. Манай колхоздо эхэ малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхозойхид тарилгын бүхы талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 7 центнер ороо̄һо абаа. Тиихэдэ гектарай 8,5 центнер шэниисын ургаса хуряагдаһан байна. Гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө жэлэй хабарайнгаа тарилгада өөрын сортовой үрэһэ хаагаабди. 1958 ондо бүхы ороо̄һото болон тэжээлэй культурануудые һайн шанартай хара паар дээрэ тарихабди.

Мүн ниитынгээ малда тогтууритай һайн тэжээлэй база байгуулха тушаа горьтой хүдэлмэри хэгдээ. Нуга сабшалангай талмайе ургэдхэхэ, үбһэ, ногооной ургаса дээшэлүүлхэ, тэжээлэй культурануудые тариха талаар зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ намар үнеэн бүридэ 8 тонно силос дарагдажа, нилээд ехэ үбһэ, зелёнко бэлдэгдээ һэн.

Колхозниг уудай ажаһуудалай болон культурна эрилтэнүүдые дүүрэн хангаха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Холын гүүртэ, отара бүхэндэ һайнаар тухеэрэгдэһэн культбаза, радио бии болонхой. Мүн малшадай һууха хэдэн гэр шэнээр баригдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэдэй—1, хонидой—4 типовой байранууд баригдажа, ашаглагдаа һэн. Гадна, бүхы ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха тушаа горьтой юумэ хэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозоймнай ажахын бүхы олзо доход 2,2 миллион түхэриг болоһон байна. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр, колхозниг уудайнгаа ажалта үдэр бүхэндэ 7,5 түхэригһөө бага бэшые хубаахаар хараалнабди.

Эдэ туйлаһан амжалтануудаараа зааханшье һанаагаа амарха бэшэ, харин мүнөө хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ тухай асари ехэ зорилгонуудай табигдаад байхада, манай колхозойхид үнгэрһэн жэлэйнгээ ажахын дүнгүүдые, ашаглагдаагүй бүхы арга боломжонуудаа хаража үзөөд, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Колхозоймнай һаалишад мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ бага бэшэ һү һааха, 100 үнеэн бүриһөө 95 тугал абажа түлжүүлхэ юм. Тиихэдэ хонишоднай зуун эхэ хонин бүриһөө 147 хурьга түлжүүлхэ уялга абанхай. Колхозой түрүү хонишон нүхэр А. Николаевай отарынхид 100 хонин бүриһөө 178 хурьга абажа түлжүүлхээр шиидэнхэй.

Эдэ уялгануудаа дүүргэхын тула мүнөө жэлдэ хонидоо олоор хэнзэлүүлхэ болонобди. Үбэлэй һаранuудта хурьгалһан 2560 толгой хонидоо февралиин тэн болотор бултыень ороондо оруулха зорилгоор искусственна аргаар үрэжүүлхэ 4 пункт таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ.

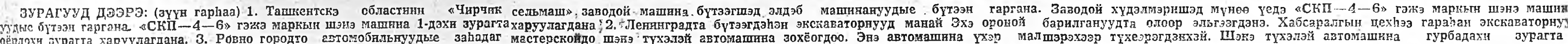
Мүнөө жэлдэ мяха бүри ехээр, илангаяа гахайн мяха ехээр абадаг болохын тулада үсхэбэрилгэдэ байһан бүхы эхэ гахайнуудаа 2 дахин поршоонхолуулхаһаа гадна, нэгэ түрүүлээд үүсэлгэдэхэ гахайнуудай тоо толгойе хоёр дахин олошоруулха зорилго табигдана.

Мүн колхозойнгоо ажахын бүхы олзо доход 2,8 миллион түхэригтэ хүргэхэбди.

Манай колхозой гэшүүд бүгэдөөрөө КПСС-эй ЦК-гэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа, абаһан уялгануудаа заатагүй дүүргэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Ц. Ж. Дансарунов, Сэлэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
С. Ц. Цыренжапов, партбюрогой секретарь.

Шэнэ техникэ

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Ташкентскэ областиин «Чирчик сельмаш» заводой машина бүтээгшэд элдэб машинануудые бүтээн гаргана. Заводой хүдэлмэришэд мүнөө үедэ «СКП—4—6» гэжэ маркын шэнэ машинануудые бүтээн гаргана. «СКП—4—6» гэжэ маркын шэнэ машина 1-дэхи зурагта харуулагдана. 2. Ленинградта бүтээгдэһэн экскаваторнууд манай Эхэ ороной барилгануудта олоор эльгээгдэнэ. Хабсаралгын цехһээ гараһан экскаваторнууд хоёрдохи зурагта харуулагдана. 3. Ровно городто автомобильнуудые заһадаг мастерскойдо шэнэ түхэлэй автомашина зохёогдоо. Энэ автомашина үхэр малшэрэхээр түхеэрэгдэнхэй. Шэнэ түхэлэй автомашина гурбадахи зурагта харуулагдана.

Коммунист болон комсомолец! Хододоо түрүүлэн ажаллагты, Колхоздоо, полидоо, МТС-тээ Хүнүүдээ дахуулан дабшагты!

Залуушуулай хүндэтэ хэрэг

Манай аймагай комсомолшууд, залуушуул эндэхи партийна организацин хүтэлбэреэр 1957 ондо бараагаар хүдэлһэн байна. Гуша гаран нүхэднай комсомолой путёвкоор колхозой фермэ, отарануудта эльгээгдээ һэн. Хонишодой 10 бригада, отара, 5 МТФ имагта комсомолшууд, залуушуудһаа бүридэнхэй. 1957 эной хүдэлмэриин дүнгөөр партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхозой залуушуулай фермэ (ахалагша һаалишанинь ВЛКСМ-эй гэшүүн Татьяна Иванова) үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1450 килограмм һү һаажа, залуушуулай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. 1956 онойхитой жэшэбэл үнеэн бүриһөө 529 килограмм һү үлүүлжэ һааһан байна. «Красный партизан» колхозой залуу һаалишад хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа.

Хориин сэвхозой нэгэдэхи фермын хонишодой бригада (ахалагшань нүхэр С. Скворцов) хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 3,2 килограмм ноохо хайшалаа, 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа түлжүүлээ.

1957 ондо хонидой эртын түл абалсаха хүнүүдые отарануудта эльгээхэ гэжэ ВЛКСМ-эй айком шиидхэһэн байгаа. Тиимэһээ эмхи зургаан, предприяти болон колхозуудай 131 залуушуул сакманщигууд боложо ошоо һэн. Эдэнэй хүсөөр 13 мянган хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Аймагай элүүрые хамгаалха таһагай хүдэлмэрилэгшэ Лиза Михаханова, харгы замай 507-дохи участогай техник Владимир Орлянинов, Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэн Тамара Селеверстова хонидые түрүүлэлсэжэ, 300 — 370 түл абаһан юм. Һайнаар, үнэн сэхээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө 16 комсомолшууд ВЛКСМ-эй обкомэй хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Гэхэ зуура манай аймагта хонидой тоо тон удаан нэмэнэ. Хони үсхэхэ түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Тиимэһээ «Улаан-Одон» колхозой хонишодэй һайн һайхан үүсхэлые аймагай хонишод ехэтэ һайшаан. дэмжээ. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ хонидойнгоо тооё 43 процентээр нэмээхэ уялга абанхай. Энэ хэрэгтэ Хориин комсомолшууд, залуушууд эдэбхитэйгээр хабаадана. ВЛКСМ-эй айком колхозуудай правлени, совхозой дирекцитэй хамта комсомолшууд, залуушуудһаа хонишодой 30 бригада, отара бии болгоо. «Улаан Одон» колхозой Гатап Галсановай, Лыгжима Самбуевагай даадаг комсомол-залуушуудай отара 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 180 хурьга абахабди гэнхэй. Партиин XX съездын, Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Красный партизан», «Коммунизм» колхозуудай, совхозой нэгэдэхи фермын залуу хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 145—150 хурьга абахаар зориготнхой. ВЛКСМ-эй XIII съездые, Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойе угтуулан, Ленинэй, Карл Марксын, партиин XX съездын нэрэмжэтэ, «Путь Сталина», «Улаан Одон» колхозуудай комсомольско организацинууд ажалай вахтада жагсаад, бүхы гэшүүдынь мал ажалда хүдэлхээ ошоо. Колхозуудай фермэ, отаранuудта 160 гаран комсомолшууд, залуушууд хүдэлнэ. Хониной түл абалсахаяа аймагай центрһээ 60 гаран залуушуул гараа. Комсомолшууд Г. Деменкова, С. Цыренжапова, Г. Борисова, Г. Соловьева болон бусад 160-һаа 300-гаад хүрэтэр хурьга абаад байна. Комсомолшууд Роман Ламатханов, Клара Ракшаева, Аня Гатапова, Аграфена Дымбрылова Хориин совхоздо һайнаар хүдэлнэ. Эдэ залуушуул колхознигуудай, совхозой хүдэлмэришэдэй дунда газетэ уншадаг, хөөрэлдөө хэдэг юм.

Аймагай залуу һаалишад Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгатай танилсажа, энэ жэлдэ бүри ехэ уялгануудые абаад байна. «Красный партизан» колхозой һаалишад Надежда Слепкова, партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишад Надежда Харитонова, Татьяна Иванова 1700-һаа 2500 литр хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һааха уялга абанхай. Эдэ залуу һаалишад үбэлдөө үнеэн бүриһөө үдэрэй хахад пууд һү һаахын түлөө тэмсэнэ.

Гэхэ зуура, манай аймагай комсомольско организациин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл олон. Гахайн фермэнүүдтэ үсөөхэн комсомолшууд, залуушуул хүдэлнэ. Залуушуулай даадаг миил хоёрхон фермэ бии.

Комсомолой зарим организацинууд ажалаа муугаар ябуулна. Журам эбдэдэг, ажалһаа зугададаг, архидадаг комсомолшууд, залуушуул тэндэ бии. Эдэ дутуунуудаа дары усадхаха уялгатайбди.

Манай аймагай комсомолшууд, залуушуул үнэн шударгыгаар хүдэлжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэхэ, ниитын малай тооё олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь партийна организацида эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй.

В. Носырев, ВЛКСМ-эй Хориин айкомой секретарь.

Профсоюзна хүдэлмэреэ һайжаруулхабди

Кяхтын хониной совхозой профсоюзна организаци мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха зорилгоор хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1925 килограмм һүн һаагдаа, хонин бүриһөө 2,7 килограмм ноохон хайшалагдаа һэн. Бүхы түрэлэй мал үсхэбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Мүн мал ажалай продуктнуудые абаха түсэб дүүргэгдэһэн байна.

Мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е хүсэхэ тухай парти, правительствын табиһан зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлэлсэхын тулада совхозой хүдэлмэришэд эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Профсоюзай организаци совхозой дирекцитэй, партийна организацитай хамта һара бүхэнэй һүүлдэ ажалайнгаа дүнгүүдые гаргажа, фермэнүүдтэ эльгээнэ. Түрүү малшад олон тиражтай газетэдэ, «Дайшалхы хуудаһануудта», «Молнидо» бэшэгдэхэһээ гадна, ходо урмашуулагдажа байдаг юм.

Совхозой профсоюзна организаци залуушуулые хүмүүжүүлхэ, культурна ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг. Бүхы фермэнүүдтэ клуб эмхидхэгдэнхэй. Гурбан фермын клубуудта уранһайханай самодеятельностиин кружогууд хүдэлмэрилдэг.

Хониной совхозой хүдэлмэришэдые, профсоюзай гэшүүндэ оруулха хүдэлмэри ябуулагдажал байһаар. Совхозой хүдэлмэришэдэй 70 процентнь профсоюзай гэшүүд болонхой.

Гэхэтэй хамта, хүмүүжүүлгын болон ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Физкультурна хүдэлмэри муугаар табигданхай, залуушуулай дунда ажалай журам эбдэхэ ушар үзэгдэнэ. Дутуу дунданuудаа усадхаха хэмжээнүүдые абажа байнабди.

СССР-эй профессиональна союзуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тогтоолые совхозой хүдэлмэришэд халуунаар һайшаагаа. Фермэ бүхэнэй малшад Пленумэй тогтоолтой һайса танилсажа байнхай.

И. Цыбденов, Кяхтын хониной совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

Москва. А. Н. Туполевай зохёоһон самолёдуудые туршадаг штурман Наталья Борисовна Морская 7 мянга гаран час агаарта ниидэбэ. Нүхэр Н. Б. Морскаягай ниидэһэн замые тооложо үзэхэдэ 2 миллион километрһээ дээшэ болоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Б. Морская.

ТАСС-эй фотохронико.

Хонидоо олошоруулхань

Ахын аймагай хонишод «Улаан Одон» колхозойхидой үүсхэлые ехээр һайшаан дэмжэнэ. Эдэнэр өөһэдынгөө арга боломжые һайса хаража үзөөд, энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абаха аргатайбди гэжэ мэдүүлнэ. Жэшээнь, «Улаан Аха» колхозой түрүү хонишон Хама-Сырен Мункнова шэнэ уялга абаха зуураа, энэ жэлдэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абахаар шиидээ. Хонин ажал дээрэ үнинэй ажаллажа, дүршэлтэй хонишон болоһон Сынга Унжуев (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абахаб гэжэ мэдүүлнэ.

Энэ жэлдэ хонидые олоор хэнзэлүүлжэ, ниитынгээ һүрэгые олошоруулха хүсэлэнтэй хонишод «Коммунизм», Кировэй нэрэмжэтэ, мүн аймагай бусадшье колхозуудта олон юм.

Д. Янданов.

Уранзохёолшод уншагшадтаяа уулзаба

Сэмбын фабрикын профсоюзна библиотекын үүсхэлээр февралиин 10-да тэндэхи уншагшад республикынгаа уранзохёолшодтой уулзаба. Уулзалга дээрэ совет бурят-монгол литература тухай лекци уншагдаа. Мүн уранзохёолшод Ч. Цыдендамбаев, Д. Хилтухин, Д. Мадасон, В. Кузнецов, Эрхүүгэй университедэй студент, залуу поэт Ц. Хамаев өөһэдынгөө зохёолнуудые уншаба.

Фабрикын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. Е. Ноздреватых уншагшад, һунгагшадай зүгһөө уранзохёолшодто баясхалан хүргөөд, саашадаа амжалтатай хүдэлхыень, фабрикын уншагшадтай ходо уулзадаг байхыень хүсөө.

Уулзалгын һүүлдэ «Адуушанай дуун» гэжэ кинокартина харуулагдаа.

Э. Эрхэдэйн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиу[м]

Ажахын, культурна байгуулалтын зорилгые саашадань шиидхэхэ хэрэгтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхын, олон жэлдэ һайнаар ажаллаһанайнь түлөө СССР-эй гражданинуудые шагнадаг болоһон дайнай һүүлээрхи гуримые хубилгахын зорилгоор «СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха гурим тухай» Указые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1958 оной февралиин 11-дэ баталан абаа.

Шэнээр баталан абтаһан Указай ёһоор, ажахын, культурна байгуулалтада тодорхой ехэ амжалта туйлаһанайнь, наука техникые хүгжөөлгөөр элитэ ехэ амжалта туйлаһанайнь, гүрэнэй обороные бэхижүүлгээр, гүрэнэй, ниитын ажал-ябуулгаар элитэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо, орденууд болон медальнуудаар шагнаха гэжэ тодорхойлогдоо. СССР-эй министерствонүүд болон [...]ствонүүд, бүхэсоюзна ниитын [...]ганизацинуудай, ажалшадай [...]мүүдэй центральна органууд, [...]на республикануудай Минис[...]дэй Совет хүнүүдые шагналда[...]шалха байна.

Олон жэлдэ ажаллаһанайн[...]лөө СССР-эй орденууд боло[...]дальнуудаар хүнүүдые шаг[...]гурим Указай ёһоор болюула[...]

Социалистическэ Ажалай [...]нэрэзэргэ олгохо тухай, хүдө[...]хые хүгжөөлгөөр амжалта [...]һанайнь түлөө орденууд боло[...]дальнуудаар шагнаха тухай, [...]удаан жэлдэ ажаллаһанайнь [...]орденууд болон медальну[...]шагнаха тухай СССР-эй Вер[...]Соведэй Президиумэй урдань[...]гаһан Указууд болон тогтоол[...]энээнһээ хойшо болюулагдаб[...]жэ тоолохо.

Украинын КП-гэй Центральна Комитедтэ, Украин[...] ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЗАПОРОЖСКО ОБЛАСТИИН ЗАРИМ КОЛХОЗУУДТ[...] КОЛХОЗНИГУУДҺАА ҮНЕЭ ХУДАЛДАЖА АБАХАД[...] ГАРГАҺАН АЛДУУНУУД ТУХАЙ

Нютагай партийна, советскэ органуудай зүгһөө хиналта шалгалтын һула байһан дээрэһээ Запорожско областиин Мелитопольско, Приморско, Пологско районуудай зарим колхозуудай правленинүүд, түрүүлэгшэнэр худалдажа абанабди гэжэ шалтаад, хубиингаа үнеэдые хамталхыень колхознигуудые баалажа байна гэжэ Украинын КП-гэй Центральна Комитедтэ, УССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ мэдэгдэһэн байна. Партиин Приморско, Мелитопольско райкомуудай секретарьнууд нүхэд П. И. Пахомов, Ф. К. Кругляк гэгшэд энэ асуудалые һайнаар бодожо үзэнгүй, колхоз бүхэнэй эрхэ байдалые хүсэдөөр шэнжэлэнгүй, үнеэдые олоор худалдажа абахыень колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ заабари үгөө гэжэ шалгалтаар тодорбо. Эдэ районуудай хэдэ хэдэн колхозуудта ажалта үдэртөө абаха ёһотой үбһэ тэжээлыень колхознигуудта үгэжэ үгэнгүй, үнеэдээ худалдахыень али болохоор баалаһан байна.

Приморско, Мелитопольско районуудта колхознигуудһаа үнеэдые өөһэдэйнь һайн дураар худалдажа абаха гуримай эбдэгдэжэ байһан зарим ушарнуудые мэдэжэ байгаад, партиин Запорожско обком, облгүйсэдком тэдэ баримтануудта политическэ сэгнэлтэ үгөөгүй, энэ буруу ябуулгануудые саг дары болюулаагүй.

Худалдан абажа байһан хэбэртэйгээр колхознигуудые үнеэдээ хамталхыень баадхан, тиигэжэ хүдөө ажахын артелиин Уставые, Совет гүрэнэй хуулиие бүдүүлигээр хазагайруулжа байһан Запор[...] областиин, партийна зарим [...]муудай, райгүйсэдкомуудай, [...]хозуудай түрүүлэгшэнэрэй [...]буса ябуулгануудые Укра[...] КП-гэй ЦК, УССР-эй Министр[...]дэй Совет тогтоол соогоо [...]шааба.

Колхознигуудһаа үнеэ худал[...] абахадаа алдуу гаргаһан ту[...] Украинын КП-гэй ЦК, УС[...] Министрнүүдэй Совет партиин [...]порожско обкомой бюродо, тэр[...] нэгэдэхи секретарь нүхэр [...] Скрябинда, мүн облгүйсэдк[...] түрүүлэгшэ нүхэр Ф. Я. Мокро[...]та заагаад, алдуунуудаа дар[...]һаха, энээндэ зэмэтэй хүнү[...]шанга харюусалгада хабааду[...] гэжэ уялгалба.

КПСС-эй ЦК-гэй заабарину[...] ёһоор, Украинын КП-гэй [...] УССР-эй Министрнүүдэй С[...] колхозуудай фермэнүүдтэ өөһэ[...]гөө үнеэдые худалдаха гээшэ [...]хознигуудай өөрынь дураан юм [...] үшөө дахин ойлгуулна. Мүнөө [...]хознигуудһаа үнеэдые худал[...] абаад, фермэнүүдтэ суглуулха [...]шэ зарим нэгэн түрүү колхозуу[...] туршалгын тэдыдэл хэгдэжэ б[...] ёһотой. Үнеэдээ хамталая [...] колхознигуудай шиидхэһэн газа[...] ниитын малда һайн харууһа, [...]лүүлгэ хэхэ арга боломжын би[...]зарта, малай ашаг шэмэ [...]шаалгаар гүрэнтээ тоо[...]һөөр, бусад сагаан эдеэгээр [...] колхознигуудай хэрэглэмжые [...]сэд хангажа шадаха газарта [...]дээ колхоздоо худалдажа, хам[...]хажа болохо байна.

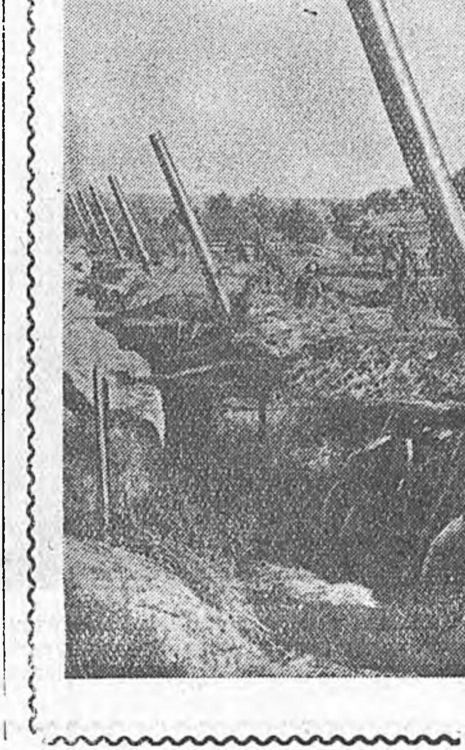
Белоруссиин тосхонуудта байрын гэр олоор баригдана

МИНСК. Дайнай һүүлэй үедэ Белоруссиин тосхонуудта 500 мянган байрын гэр баригдаа. Гансал үнгэрэгшэ жэлдэ колхознигууд 22870 шэнэ гэр баряа. 17 мянган бүлэ хуторнуудта һуужа байһанаа, мүнөө колхозой центрнүүдтэ нүүжэ ерэнхэй.

Гэр баригшадта гүрэмнай ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Тэдээндэ мүнгэн урьһалагдана, модон болон барилгын бусад хэрэгсэлнүүд үгтэнэ. Һүүлэй үедэ зарим колхозууд байра барихыень гэшүүдтээ м[...] зөөри урьһалдаг болонхой. Га[...] хамтын зөөреэр колхознигу[...] һууха гэрнүүд баригдана. Рес[...]ликын колхозуудта ойрын гү[...] жэлэй туршада үшөө 104 мя[...] байрын гэр баригдаха, 600 га[...] колхозуудта архитекторнүүдэй хёоһон түсэбөөр шэнэ гэрнүүд [ба]ригдаха юм.

(ТАСС[-эй])

Советскэ Армы болон Уһан-Сэрэгэй Флодой 40 жэлэй ойдо

Мүнөө бүхы сов[ет] араднай, тэрэ тоодо [сэ]рэгшэднай Улаан А[р]миингаа, Уһан-Сэрэгэй[...]гээ Флодой алдарта [40] жэлэй ойе һайндэр[...] хэеэ баяр баясхала[н]тайгаар хүлеэжэ бай[на].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэр[э]гэй нэгэ частьы[...]хи һуралсал. [...]аматай миномёду[...]дай батарейнүүд да[...]да газарта тодхогдо[...] байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КОНСУЛЬТАЦИ

ЭТИГЭМЖЭТЭ НЮУР

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин алдарта үдэр улам дүтэлжэ байна. Һунгуулиин кампани агууехэ орон доторнай, тэрэ тоодо манай Бурят-Монголой республикадашье угаа ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байнхай.

Манай Бурят-Монголой ажалшад Эхэ оронойнгоо гүрэнэй дээдын засаг түрын депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, М. А. Суслов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов, гурба дахин Совет Союзай Герой болоһон А. И. Покрышкин, КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой секретарь А. У. Хахалов, орденто паровозо-вагонно заводой фрезеровщик М. А. Чернышов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Р. Филиппов, уранзохёолшо Х. Н. Намсараев, Борьёогой совхозой зоотехник Л. А. Уварова, мяханай комбинадай мастер Н. Я. Рыбникова, Байкальска леспромхозой электрохюрөөшэн П. Н. Андреев, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ж. Б. Ванкеев, партиин Бичурын айкомой секретарь В. Г. Большаков, Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Б. Б. Санжиева, Хэрэнэй МТС-эй тракторна бригадын бригадир Д. Х. Таханов, Улан-Удын интернат-һургуулиин багша А. И. Хабаева гэгшэдые нэгэн дуугаар нэрлээ.

Мүнөө һунгалтын урда тээхи хүдэлмэриин шэнэ шата—кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ үе ерээ. Энэ тон ехэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг этигэмжэтэ нюурнуудта даалгагдана. Тиимэһээ этигэмжэтэ нюурнууд гээшэ хэд бэ, һунгалтада тэдэнэр ямар үүргэ дүүргэхэ ёһотойб гэһэн асуудал гарана.

Этигэмжэтэ нюурнууд гээшэмнай һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөнүүд дээрэ һунгагдаһан, ажалаараа шалгарһан, арад зоной этигэл найдабарида хүртэһэн хүндэтэй түрүү хүнүүд болоно. Эгээл иимэһээ тэдэнэртэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэй түлөө агитаци хэхэ хүндэтэй хэрэг даалгагдана гээшэ. Этигэмжэтэ нюурнуудай дунда коммунистнуудшье, партийнабэшэ хүнүүдшье, — хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад, эрдэмтэд, багшанар болон бусад мэргэжэлтэд оролсоно.

Һаяар СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалга болохонь. Энэ уулзалга хадаа кандидадуудай түлөө хэгдэхэ агитациин гол аргын нэгэн болоно. Иимэ суглаанууд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүн һунгагшадтай хөөрэлдэхэдөө этигэмжэтэ нюурнууд **депутадта кандидадуудай ажабайдал тухай хөөрэхэ, тэдэнэй политическэ, гүрэнэй ба ниитын ажал-ябуулгые, Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо үмэнэ тэдэнэй ямар габьяатай байһаниие** эли тодоор харуулха уялгатай. Депутадта кандидадууд тухай хөөрэхэ гээшэ манай орон дотор болоһон агууехэ хубилалтанууд тухай, Совет засагай 40 гаран жэлэй туршада туйлагдаһан агууехэ амжалта тухай, зохёон байгуулагша манай арадай баатаршалга тухай, ажалша арад зониие үндэр дээдэ хэмжээндэ дэбжүүлһэн марксистско-ленинскэ сурталнуудай зориг бадаруулагша хүсэн тухай, Коммунистическэ партиин сэсэ мэргэн политика тухай хөөрэжэ үгэхэ хэрэг болоно.

Кандидадуудай түлөө агитациие гансахан лэ этигэмжэтэ нюурнуудай үргэн далайсатайгаар ябуулхань бэрхэтэй. Тиимэһээ этигэмжэтэ нюурнууд энэ **хүдэлмэридэ партийна организацинуудай томилһон агитатор, пропагандистнуудые олоор хабаадуулха** ушартай. Тиимын тула этигэмжэтэ нюурнууд партийна организацинуудай секретарьнуудтай, агитпунктнуудые даагшанартай хамта агитаторнуудай семинар, зүблөө үнгэргэжэ, тэдэнэртэ туһаламжа, захяа заабари үгэжэ байха, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл андалдан абалсахадань туһалха уялгатай.

Кандидадуудай түлөө агитациие гансал һунгагшадай суглаан дээрэ үгэ хэлэлгээр хизаарлажа болохогүй. Энэ хэрэгтэ радио болон хэблэл—газетэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ этигэмжэтэ нюурнуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Агитпункт, клуб, уншалгын байшан, культбаза, улаан булангуудта, митинг болон суглаанууд дээрэ, радиогоор хаа хаанагүй үгэ хэлэхэдээ, хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө этигэмжэтэ нюурнууд, агитаторнууд коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалха ёһотой.

Депутадта кандидадуудай намтартай һунгагшадые танилсуулаад лэ этигэмжэтэ нюурнуудай үүргэ уялгань дүүрэнэ бэшэ. **Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэ гээшэ арад зоной үндэһэн эрилтэнүүдтэй тааараха политика ябуулдаг, тэрэнэй зол жаргалай түлөө оролдожо, тэмсэжэ байдаг түрэл Коммунистическэ партидаа этигэл найдабари дахяад үзүүлхэ хэрэг болоно гэжэ һунгагшадта ойлгуулха шухала.**

Бүхы һунгагшадта—эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, эрэгтэй, эмэгтэй таряашадта, алба хаагшанарта, Советскэ Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ КПСС-эй ЦК-гэй хандаһан Хандалгые бүхы совет араднай тон ехэ баяртайгаар угтажа, һонирхон танилсажа байна. Энэ түүхэтэ документ дотор манай ороной үнгэрһэн 4 жэлэй туршада туйлаһан амжалта согсологдожо, совет арадай үмэнэ шэнэ зорилгонууд табигданхай. Тиимэһээ, этигэмжэтэ нюурнуудай болон агитаторнуудай арюун уялга хадаа **энэ Хандалгын ушар удхые ажалшан зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха** хэрэг болоно. Коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө һунгагшад болбол манай ороной түгэлдэр ехэ хүсэтэй болохын түлөө, социалистическэ индустриин улам хурданаар урагшаа дабшахын, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр хүгжөөхын түлөө, арад зоной ажана байдалай улам һайжархын түлөө, соёл культурын һалбарай мандахын түлөө дуугаа үгэхэ байһан тухайнь тайлбарилжа үгэхэ хэрэгтэй.

Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Е. И. КАЗАЗАЕВА, А. И. ВЛАСОВА, Ф. А. ЯКОВЛЕВА, А. П. БОРИСОВА, Т. ВЛАСОВА, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Б. ЭРДЫНЕЕВА, Иволгын аймагай „Улаан Оронго" колхозой һаалишан Д. ЦЫБДЕНОВА болон бусад үдэртөө үнеэн бүриһөө 8—10 литр һү һаана

НҮХЭД ҺААЛИШАД! *Эдэ түрүүшүүлһээ жэшээ абажа, 1958 ондо нёдондонойхиһоо 500 литрһээ доошо бэшэ һү үнеэн бүриһөө ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эдөөрөө оролсогты.*

☆

Евдокия Евстафьевна Калашникова ...ы аймагай һаалишадай дунда ...арһан мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. ...ээ үедэ һаалишан Калашникова ...ртөө үнеэн бүриһөө 8 литрһээ дээ... һү һаадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай ...II партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Е. Е. Калашникова.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

1958 оной январь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 150 килограммһаа дээшэ һү һааһан колхозууд

Аймагууд	Колхозууд	Түрүүлэгшын нэрэ, обог	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)
Тарбагатайн	Калининай нэр.	Болонев П. М.	233
Иволгын	«8-ое Марта»	Мищенко М. Ф.	206
Тарбагатайн	«Октябрь»	Беляев В. Е.	204
Сэлэнгын	«Путь Ильича»	Минаев Г. В.	203
Иволгын	«3-я пятилетка»	Горбунов П. А.	185
Иволгын	XVII партсъездын нэр.	Каленых В. П.	181
Заиграйн	«Красный опытник»	Казазаев Д. Г.	179
Бичурын	Логовскиин нэр.	Бутаков С. Д.	167
Тарбагатайн	«Гигант»	Михайлов Д. П.	157
Кударын	Калининай нэр.	Тулухеев Д. Б.	154
Тарбагатайн	Сталинай нэр.	Григорьев П. К.	152

1958 оной январь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 250 килограммһаа дээшэ һү һааһан үүлтэртэ фермын һаалишад

Нэрэ, обог	Аймагууд	Колхозууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)
Жалсанова П.	Сэлэнгын	К. Марксын нэр.	374
Бадмацыренова Н.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	280
Тубчинова Р.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	269
Данзанова З.	Сэлэнгын	К. Марксын нэр.	268
Жамбалова Ц.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	264
Табутарова Д.	Сэлэнгын	XX партсъездын нэр.	263
Бадмаева Д.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	259
Цыбденов Б.	Сэлэнгын	XX партсъездын нэр.	257

1958 оной январь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 200 килограммһаа дээшэ һү һааһан һүнэй-товарна фермын һаалишад

Нэрэ, обог	Аймагууд	Колхозууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)
Казазаева Е. М.	Тарбагатайн	Калининай нэрэмжэтэ	333
Киселева Т.	Кабанскын	XX партсъездын нэр.	320
Русина З.	Кабанскын	XX партсъездын нэр.	295
Власова А. М.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	292
Эрдынеева Д. Б.	Кударын	Ждановай нэр.	292
Чебунина Ф.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	284
Акулова М. Т.	Иволгын	«3-я пятилетка»	272
Телятникова Н.	Тарбагатайн	«Октябрь»	270
Цыбденова С. Д.	Иволгын	«Улаан Оронго»	267
Дмитриева М. Н.	Тарбагатайн	«Октябрь»	266
Москвитина Н.	Иволгын	«XVII партсъезд»	265
Яковлева Ф. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	264
Бурундукова М. Я.	Иволгын	«8-ое Марта»	262
Борисова А. П.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	259
Афанасьева В.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	256
Ленхобоева Б.	Иволгын	«Коминтерн»	256
Литвинцова Т.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	248
Косицная Л. Я.	Иволгын	«8-ое Марта»	248
Елизова Д. К.	Кабанскын	XX партсъездын нэр.	245
Власова М. Т.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	244
Цыбонова Е.	Ториин	«Красный Октябрь»	240
Рандина В.	Тарбагатайн	«Красный боец»	238
Степанова Л. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	235
Власова М. Т.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	235
Орлова Л. И.	Иволгын	XVII партсъездын нэр.	234
Власова А. Т.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	234
Гармаева Ц.	Кяхтын	Сталинай нэр.	234
Пурбуева Н. Ж.	Иволгын	«Коммунизм»	233
Жаркова Е. Г.	Иволгын	«Коммунизм»	230
Ханова З. К.	Заиграйн	«Красный опытник»	229
Бурундукова П. К.	Иволгын	«8-ое Марта»	229
Юмова Л. Н.	Иволгын	«Улаан Оронго»	227
Власова М. Л.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	225
Чулкова О.	Заиграйн	«Красный опытник»	224
Гороховская Н.	Тарбагатайн	«Красный боец»	222
Маркова Г. М.	Иволгын	«8-ое Марта»	222
Михалева В. П.	Тарбагатайн	«Гигант»	221
Мельникова Е. В.	Заиграйн	«Красный опытник»	218
Ефимова Е.	Иволгын	«Авангард»	218
Чебунина Е.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	216
Бурундукова К. С.	Иволгын	«8-ое Марта»	216
Тряпкина Х. К.	Мухаршэбэрэй	Сталинай нэр.	215
Власовская Н. Г.	Иволгын	XX партсъездын нэр.	214
Доржиева Д.	Иволгын	Сталинай нэр.	213
Батурина А. В.	Тарбагатайн	«Октябрь»	211
Гармаева Р. Ж.	Иволгын	«Коммунизм»	210
Игумнова Н. И.	Кударын	«Путь к коммунизму»	208
Гомбоева С.	Иволгын	«Коминтерн»	208
Трифонова Ф. М.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	208
Лагбаева Д.	Заиграйн	«Путь к коммунизму»	208
Жукова А. А.	Заиграйн	XX партсъездын нэр.	208
Батурина Г. И.	Тарбагатайн	«Октябрь»	207
Налетова В. С.	Иволгын	XX партсъездын нэр.	206
Калашникова Е.	Иволгын	XVII партсъездын нэр.	206
Астраханцева В. Е.	Тарбагатайн	Лазогой нэр.	205
Аболтусова М.	Тарбагатайн	«Октябрь»	202
Брянская В. П.	Иволгын	«3-я пятилетка»	203
Бадмаева Д.	Заиграйн	«Коммунизм»	201
Вишнякова А. Н.	Иволгын	«8-ое Марта»	201
Залуцкая А. В.	Кабанскын	XX партсъездын нэр.	200
Ивайловская У. З.	Тарбагатайн	Сталинай нэр.	200

1958 оной январь һарада харьяата колхозуудтань үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 100 килограммһаа дээшэ һү һаагдаһан МТС-үүд

МТС-үүд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)
Тарбагатайн	167
Иволгын	142
Саянтын	127
Сэлэнгын	125
Ехэ-Куналейн	124
Хамнигадайн	115
Бага-Куналейн	111
Жэрэмэй	109
Ехэ-Кударын	108
Гашейн	107
Итанцын	104
Погранична	104

1958 оной январь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 100 килограммһаа дээшэ һү һааһан совхозууд

Совхозууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)
Забайкальска	175
Кяхтын	160
Борьёогой	131
Бичурын	124
«Эрдэм»	116
Яруунын	100

Бурят-Монголой зоовэтинститудай һуралсалай ажахыи, совхозуудай түрүү һаалишад

Нэрэ, обог	1958 оной январь һарада үнеэн бүриһөө һааһан һүн (килограммаар)
Петрова А. Е.	512
Кожевникова З. Н.	372
Максимова В. Д.	333
Ахманеева А. К.	304
Хлебникова А. Д.	300
Усова А. В.	282
Зимирева В. Н.	280
«Эрдэм» совхозой һаалишад:	
Чмелюк Т.	216
Особа А.	215
Лукащук М. А.	210

ХОНИДЫНЬ ОЛООРОО ХУРЬГАЛЖА БАЙНА

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыренжап Дамбиевай отарын эхэ хонид олоороо хурьгалжа захалаа. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 200 гаран хурьган абтаад, бултадаа һайнаар, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, тоо толгойень олошоруулха гэһэн Хориин аймагай улаан одонойхидой үүсхэлые энэ отарынхид тон халуунаар һайшаажа, 1958 ондо өөрынгөө отарын 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абахаар шиидээ һэн.

Цыренжап Дамбиевай отарын хонид мүнөө шадал һайнтай. Отарын газаа 300 центнер үбһэн, 400 центнер һайхан һолоомо, мүн бусад тэжээл зөөжэ асаргаданхай. Хонидойнь байра зосоогоо сэбэр, дулаан. Һая түрэһэн хонид, хурьгадай байха тусхай таһалганууд бии.

— СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай амжалтаар угтахын зорилгоор абтаһан хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, хонидоо хаһа сагтань ороондо оруулхабди,—гэжэ хонишон Дамбиев мэдүүлнэ.

Д. Цагадаев.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадагша, уранзохёолшо Ц. Н. Номтоев өөрын альбом хэбэ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадагша, Ульдиргын дунда һургуулиин директор (Яруна), уранзохёолшо Цокто Номтоевич Номтоев Советскэ Армиин 40 жэлэй ойдо зорюулан өөрын альбом хэбэ.

«Сталинград—Кенигсберг — Мукден» гэһэн бүлэгөөр энэ альбом эхилнэ. Дайнай захалхаһаа эхилээд, дүүрэтэрнь тэндэ болоһон байлдаануудта нүхэр Номтоев хабаадаһан байна.

Сэрэгэй эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдтэ бэшэһэн «Үгы болгоё», «Species винтовко», «Найдана», «Дон» гэһэн шүлэгүүдынь, Ульдиргын һургуулиин һурагшадта фронтһоо эльгээһэн бэшэгынь альбомой энэ бүлэгтэ оронхой. Удаадахи бүлэгэйнь нэгэ хуудаһанда фронтовой газетэдэ толилогдоһон «Улаан сэрэгшэдэй баатаршалга» гэһэн статья няагданхай. Энэ статья дотор офицер Ц. Номтоев шофёр Сапач хоёрой дайсанда эсэргүүсэн шангаар тэмсэһэн тухай бэшэгдэнэ. Сталинград шадар болоһон шанга байлдаануудай үедэ эдэ хоёр хадаа бүлэг дайсадые үгы хэһэн, тиигэжэ советскэ 4 автомашина абарһан байгаа.

«Солдадуудай баатаршалга тухай» гэһэн бүлэг соонь советскэ сэрэгшэдэй шэн зоригто тэмсэлые харуулжа, нүхэр Номтоевой фронтовой газетэдэ бэшэһэн статьянууд, мүн өөрынь хэдэн шүлэг бии. Тэдэнэй дунда «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ толилогдоһон «Капут түргэн болгоё» гэһэн шүлэгыень тусхай бэшэгтэйгээр оронхой. Энэ шүлэгөө редакцида эльгээхэдээ нэмэлтэ болгон авторынь иигэжэ бэшэһэн байба:

«Бурят-Монголой үнэн» газетын
хүдэлмэрилэгшэдтэ фронтовой
амар мэндые хүргэе. Энэ бишыхан
шүлэгые окоп соо галда
гараа шаража, дулаасуулжа
байжа бэшэбэб. Энээниием ни
газетэдэ толилхо бэзэ гэжэ
найдаха байнаб.
Хүндэтэ нүхэд, уулзатараа баяртай.
Амаршалагша, ахалагша
лейтенант Ц. Номтоев.

Альбомойнь удаадахи бүлэгүүдтэ түрэлхид болон нүхэдтэеэ, нютагаархинаараа бэшэлсэһэн бэшэгүүдынь оронхой.

Манай корр.

—⊙—

Республикын МТС-үүдэй харьяата колхозуудта, совхозуудта хурьга абалга, хони үрэжүүлгэ тухай

1958 оной февралиин 10-най мэдээн

МТС-үүд	Хурьга абалга	Үрэжүүлэгдэһэн хонид	Тэрэ тоодо искусственна аргаар
Баргажанай	7744	1286	802
Хүнтэйн	4847	596	443
Бичурын	4166	451	451
Бага-Куналейн	2171	145	55
Охин-Булагай	2084	743	—
Цагаан-Усанай	3336	1294	559
Үшөөтэйн	9277	987	370
Эгэтын	5177	1832	—
Нарһатын	3981	1658	187
Хурьбын	4090	1408	—
Шэнэ-Бэрээнэй	3722	700	—
Кабанскын	1908	808	—
Тимлюйскэ	1221	248	—
Ехэ-Кударын	4220	2126	1776
Хамнигадайн	4992	917	445
Погранична	6928	1247	1247
Гашейн	5577	2157	186
Хонхолойн	4438	893	—
Суулгын	4044	1521	—
Сэлэнгын	6369	1203	900
Сүхын	13133	2177	1615
Тарбагатайн	1391	595	—
Жэрэмэй	858	956	956
Ехэ-Куналейн	2098	717	—
Түнхэнэй	2185	1517	1484
Хэрэнэй	3536	847	348
Хориин	9499	4556	2875
Хэжэнгын	10089	1400	—
Чесанын	8342	613	—
Закаменай	5309	670	—
Ториин	4939	690	250
Бургалтайн	5003	910	608
Иволгын	2749	321	—
Саянтын	4560	656	—
Итанцын	171	62	—
СОВХОЗУУД:			
Борьёогой	5398	431	231
Бичурын	3281	881	420
Яруунын	494	—	—
Кяхтын	3465	490	—
Сэлэнгын	6105	1998	1289
Хориин	4080	1274	—
«Эрдэм»	216	89	40

Мархайн аша Тархай

„Горхо үзэнгүй гуталаа тайлана"

«Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ Ахын аймагһаа бэшэдэг хүдөөгэй бэшэгшэдһээ һонин мэдээсэлнүүдые абабаб. «Ахын гол алта мүнгөөр урдана» гэжэ нүхэр **П. Жужаев**, «Абаахай жаргана» гэжэ нүхэр **Ш. Бамбалаев**, «Ужам малгай үмдэгдэнэ» гэжэ нүхэр **Д. Дугаров** мэдээсэбэ. Эдэ мэдээсэлнүүдые абахадаа ехээр гайхажа, һэр мэр гээд, гэнтэ мэдэхэдээ шэлээ маажажа байбаб.

Хэрэгтэй юумэеэ тэрэ дороо хам хум гээд, ниидүүтэ байһан самолёдто үрдижэ һуугаад, саһата үндэр Саяан дээгүүр, сайбар һэмжэн үүлэн соогуур шуумайн Аха ябашабаб. Аха Улан-Удэ хоёрой хоорондо самолёдой ниидэдэг болоһонһоо хойшо «аяар холын Аха» «холо бэшэ хормойдо»—гараа һарбайгаад хүрэхөөр болоо юм байна.

Мүнөөхи гурбан мэдээсэлые шалгажа, шандань хүрэхын тула хара газар дээрэ хабаргын мүр мүшхэһэн шэнгеэр мүшхэжэ, мүрдэжэ ошоходоо, аймагай коммунальна таһагта яаха аргагүй ябашабаб.

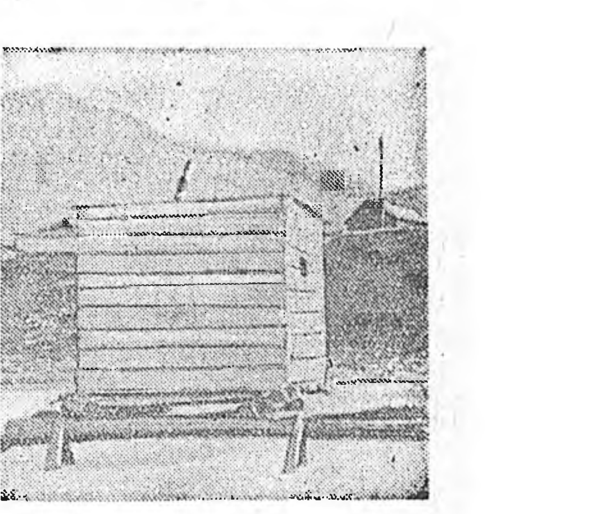
Аймагай центрын ажалшадтай һайсахан хөөрэлдэхэдэ, манай бэшэгшэдэй мэдээсэлнүүдэй тон зүб байһаниинь тобойжо ерэлэй. Комхозой дарга нүхэр Сыден Балданович Дарбаков һанаһанаа табидаггүй, һарбайһанаа алдадаггүй хүн гэжэ мэдэгдэбэ. «Тэрэшье тэрэ, тэхэшье ямаан» гээд, орхиходо болохо байгаа. Теэд, тиихын аргагүй. Юуб гэхэдэ, нүхэр Дарбаковой һанаһанаа табидаггүйһөө боложо, гүрэнэй мүнгэн хагсанхай хүнэг руу уһа хэһэн шэнгеэр адхаржа, урдажа байна.

Дарга Дарбаков нэгэтэ «керосинтай лампын хаһа дүүрээ» гээд, өөрынгөө һанаһан газарта 35 мориной хүсэтэй локомобиляар хүдэлхэ электростанци барюулжа, ебхэгэр ехэ мүнгэ гаргашалба. Тиигэжэ 1957 оной эхеэр аймагай центртэ электрын гэрэл бүрыһэн юм.

Яахадаа теэд, «яларба» гэнгүй, «бүрыбэ» гэбэш гэжэ болохот. Яахадааб гэхэдэ, электролампын гэрэлэй керосинтай лампын гэрэлһээ үлүү юумэнь үгы байшоо. Тииһээршье электростанци «унтаахайндаа ураг баряа» һэн. Тэрэ гэһээр ноохой нобшодоо даруулханхай юумэн байдаг. Мүнөө аймагай центрын айлнуудай хахадынь лесхозой электростанциһаа гэрэл абана, тиихэдэ хахадынь керосинтай лампаһаа хахасаадүй.

Дарбаков мүнгэнэй дахин һомологдоходо, «Ахын уһые станци руугаа абаашахаяал абаашахаб» гээд, Ахын мүльһэн дээрэ бүүдхэ барюулжа (1-дэхи зураг), досоонь мотор тодхуулба гэхэ. Голһоо станци хүрэтэр татуулһан шлангнуудынь үбэлэй хүйтэндэ яс тас хүрэжэ, модон шэнги болошонхой.

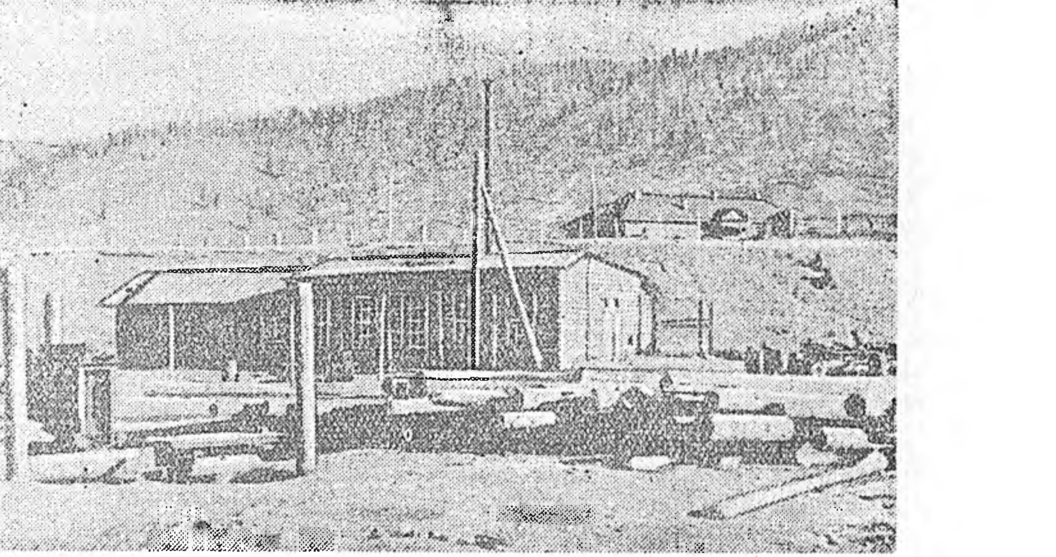
Электростанциһаа ток үгэжэ хүдэлгэхэб гээд, нүхэр Дарбаковой пилорама тодхуулһаниинь хүдэлөөгүй. Аймагай центрын организацинууд модо хюрөөдүүлхэдээ, «Улаан малшан» колхоз абаашажа, һөөргэ уруугаа 24 километр газар ябаха баатай болоно. Сыден Балданович электростанцида залгажа, бани барюулба. Тиихэдээ «ханын мо-

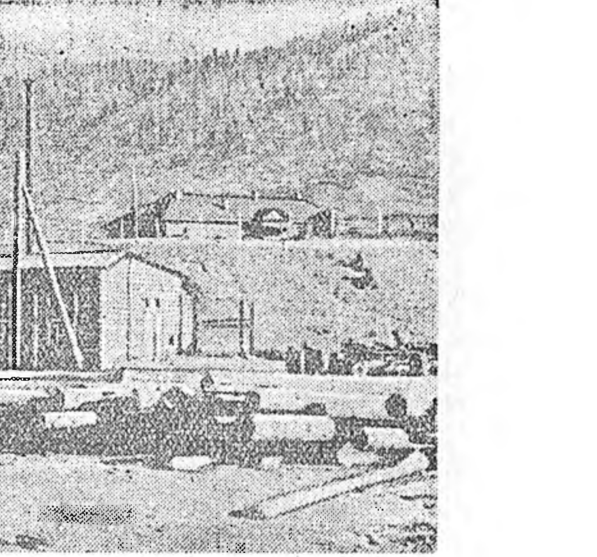

дон алмагдажа үгэхэ, халуун уһаар бани хангагдажа байха!» гэбэ. Тэрэ бани (2-дохи зураг) уһаар дутадаг дээрэһээ нэгэ хүдэлжэ, нэгэ болижо; бии үгы хоёрой забһарай юумэн байдаг.

Нүхэр Дарбаков ажалша бэрхэ хүтэлбэрилэгшэб гээд ташаагаа тулаха дуратай юм. Теэд, дээрэ бэшэгдэһэн баримтануудые хараад байхада, нүхэр Дарбаков бэрхэ хүтэлбэрилэгшын түһөөшьегүй, харин «горхо үзэнгүй гуталаа тайладаг», ондоогоор хэлэбэл: хүсэд бодожо, хайжа үзэнгүй, юухэ юугүй, тэмэгэ тэмэгэ далайжа, гүрэнэй мүнгэ хаа хамаагүй сасажа байдаг хүн бэшэ гээшэ гү?

Аймагай центрын зарим гэрнүүдэй досоо талань сагаадагдахаар болошоо. Теэд, адха дүүрэн алташье бараад ябаа һаа эндэ извёстко олохогүйш. Нүхэр Дарбаков даргатай комхоз ажалшадые извёсткоор хангаха тухай зүүдэлнэшьегүй. Тиимэһээ аймагай центрын зарим гэрнүүд соо абаахайнууд шэбээл-

Электростанцияа өөрын уһатай болгохомни гэһэн бэеэрээ нүхэр Дарбаков тэрээн соогоо 11 метр гүнзэгы худаг малтуулжа, хэдэн мянган түхэриг гаргашалба. Уһанай гарахагүйдэ уурлан, «Ахын уһые бүлэжэ, станцидаа асархаб» гээд, станциһаа Ахын эрье хүрэтэр 60 метр газарта метр гүнзэгытэй водопроводой һубаг малтуулбашье, хүсэд дууһангүй орхихо баатай болоо. Юуб гэхэдэ, гүрэнһөө үгтэһэн мүнгые Ахын гол руу адхаһан шэнгеэр гаргашалжа байтараа хан гэхэ хадааһагүй болошоо! «Ахын гол алта мүнгөөр урдадаг болобо» гэһэн шогто мэдээсэлэй үнэн байһаниинь иигэжэ элирүүлэгдэбэ.

Һанаһанаа табидаггүй нүхэржэ, шүлһэ утаһаяа татана.

Нүхэр Дарбаков парикмахерска байгуулхам гээд, дархан С. Ж. Самаевта нэгэ бүүдхэ барюулаад лэ орхижорхёо. Аймагай центрынхид энэ тэрые, бэе бэеэ гуйжа, үһэеэ заһалсадаг, һахалаа абалсадаг юм байна. Нюдөөрөө энеэһэн нэгэ хүн намда хандажа, малгайгаа андалдая гээд һалабагүй. Байн ойлгоходомни, парикмахерскын үгы дээрэһээ үһэмни ехэ боложо, малгаймни уйтадана гэһэн байшоо.

⁂

Хэлээшэеэ тобшолходо, Ахын аймагай коммунальна ажахын таһагай, тэрэнэй дарга нүхэр Дарбаковой ажал-ябуулга тухай гүндүү ехээр хөөрэлдэхэ саг тулаа.

М. Тархай.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хориин совхозойхид, хабар дүтэлөө гэжэ мэдэнэ гүт?"

Манай газетын январиин 5-най номерто дээрэ дурсагдаһан гаршагтай статья толилогдоһон юм.

Статья дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Совхозой хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгада эртээнһээ бэлэдхэнгүй, энэ шухала хэрэгые хожомдуулбашье бодотоор хүтэлбэрилнэгүй. Иигэжэ трактор, машинануудай заһабарилга удааруулагдажа, мүн тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хаагдаагүй, сэбэрлэгдээгүй».

Статья соо заагдаһан баримтанууд булта зүб байба, гэжэ манай редакцида КПСС-эй Хориин айкомой секретарь нүхэр Цыжипов мэдээсэбэ. Хабарай тарилгада бэлэдхэл тухай асуудал совхозой парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Мартын нэгэн хүрэтэр трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа дүүргэхэ, таряа сэбэрлэхэ машинануудые таһалгаряагүйгөөр хүдэлгэхэ тушаа зохихо хэмжээ абтажа байна. Агротехническэ хэмжээ-ябуулга үнгэргэхын тула фермэ бүхэндэ тусхай бригада эмхидхэгдээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Марсель Кашен наһа бараба

ПАРИЖ, февралиин 12. (ТАСС). Франциин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагша нүхэр Марсель Кашен Парижда энэ үглөөгүүр наһа бараба.

Ази, Африкын оронуудай хани барисаае бэхижүүлхэ асуудалаар болоһон конференциин саг үргэлжын секретариадай буруушаал

КАИР, февралиин 12. (ТАСС). Азиин, Африкын оронуудай барисаае бэхижүүлхэ асуудалаар болоһон конференциин саг үргэлжын секретариат ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельдтэ Каирһаа бэшэг эльгээбэ. Тунистахи Сакиет-Сиди-Юсеф гэжэ тосхоние Франциин сэрэгэйхидэй хайра гамгүйгөөр бомбодоһон тухай тэрэ бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Азиин, Африкын оронуудай барисаае һайжаруулха асуудалаар болоһон конференциин шиидхэбэринүүдые, ООН-эй Уставые үндэһэ болгон Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци шухала хэмжээ абаха зэргэтэй гэжэ секретариат эрилтэ табина.

Тунисай тосхоние Франциин самолёдуудай бомбодоһые Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци буруушаана

ПРАГА, февралиин 12. (ТАСС). Тунисай ажалшадай бүгэдэниитын союзда Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин секретариат телеграмма эльгээгээ. Тунисай тосхоние Франциин самолёдуудай хайра гамгүйгөөр бомбодоһон тухай тэрэ телеграмма доторнь хэлэгдэнэ.

Англиин общинануудай палатада

ЛОНДОН, февралиин 12. (ТАСС). Парламентын гэшүүд-лейбористнүүд мүнөөдэр общинануудай палатада үгэ хэлэхэ зуураа, Тунистахи Сакиет-Сиди-Юсеф гэжэ тосхоние Франциин самолёдуудай бомбодоһон тухай асуудалаар правительстводаа хандаһан байна. Франциин сэрэгэйхидэй энэ хорото муухай аашые буруушааха шухала гэжэ тэдэнэр уряалаа.

Эньюрин Бивен үгэ хэлэхэ зуураа нигэжэ мэдүүлээ: «Тунисай тосхоние Франциин самолёдуудай бомбодоһонойнь түлөө Англиин, Франциин олониитэ сэхээр дураа гутажа байна. Лейбористнүүдэй партишье мүн лэ сэхээр дураа гуталсана».

Гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг гүрэнэй министр Нобл Англиин правительствын зүгһөө парламентын гэшүүдтэ харюусаха зуураа нигэжэ мэдүүлээ: «Тунисай тосхоние Франциин самолёдуудай бомбодоһонойнь түлөө Англиин правительство «сэхээр һанаагаа зобожо байна», энэ асуудалые Франциин, Тунисай правительствонуудтай мүнөө үедэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэнэ».

„Африка бүхыдөө сүлөөлэгдэхэ юм“

Ганын юстициин министрын мэдүүлгэ

КАИР, февралиин 12. (ТАСС). Ганын делегаци Суданай ниислэл хото Хартум ерэбэ гэжэ Мень агентство мэдээсэнэ. Ганын юстициин министр Акваги түрүүтэй энэ делегаци Африкын оронуудаар ябажа, Африкын оронуудай хабаадалгатайгаар конференци зарлаха тухай асуудалые тэндэхи правительствонуудтай зүбшэн хэлсэхэ юм. Ганын делегаци дээрэ дурсагдаһан асуудалаар Суданай премьер-министр Халилтай хөөрэлдөө.

АЛЖИРТАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, февралиин 12. (ТАСС). Алжирта хатуу шанга дайн байлдаан боложо үргэлжэлһөөр. Алжирай национальна сүлөөрэлгын армиин отрядууд Аррис, Монтескье гэжэ газарнуудта байдаг Франциин сэрэгэй харуулнуудые хүреэлбэ. Тенес шадар Франциин үшөө нэгэ харуулые добтолоо. Дээрэ дурсагдаһан газарнуудта дайн байлдаанай болоходо Франциин 12 солдат алуулһан, шархатаһан байна. Алжирайхидай нэгэ хүн алуулаа, арбаниинь шархатаа.

Франциин солдадууд Туниста бузар муухай ааша гаргажа үргэлжэлһөөр

ПАРИЖ, февралиин 12. (ТАСС). Франциин сэрэгүүдэй нэгэ подразделени Тунисай хилые дабан ороод, 5 километр шахуу дабшаа гэжэ Туниста хэблэгдэһэн коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Франциин солдадууд хилэ дабан ороходоо Тунисай ажалшадай гэр соохине нэгжээ, хоёр хүниие алаа.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЗАВОДТО

Эмхитэй ажал

Үргэн ехэ ехэ цех... Зурылдажа байгаа рельснүүд дээрэ элдэб янзын вагонууд зэргэшэн һубарилдажа, түмэр замай ехэ станцида ябаһандал һанагдана. Энэ Ленинэй ордента паровозо-вагонно заводой вагон хабсаралгын цех гэшэ.

Олон зуун хүдэлмэришэдтэй цехын ехэ коллектив эмхитэй һайн ажалаараа завод соогоо суурхажа байдаг юм.

— Манай коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур Эхэ орондоо 14 вагон үгөө һэн. Теэд мүнөөшье эршээ һуладхангүй хүдэлжэ байнабди,— гээд цехын парторг Алексей Алексеевич Добрынин омогорхолтойгоор хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэ.—Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй.

Үдэр бүхэндэ гарадаг ханын газетэдэ социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоно, цехын түрүүшүүлэй амжалтанууд, уралан нарижуулагшадай ашамжанууд тухай бэшэгдэнэ. Дутуу дунданууд шангаханаар шүүмжэлэгдэжэ байдаг. Газетэдэ гараһан материалнуудаар тэрэ дары хэмжээн абтажа байдаг. Энгэжэ ханымнай газетэ ажал хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ,—гээдхинэ.

Һаяхан гараһан ханын газетэдэ уралан нарижуулагша Николай Яковлевич Лобасюк тухай зохидхоноор бэшэгдэһэн статья толилогдоо. «Коммунист Н. Я. Лобасюк (1-дэхи зураг) эрхим хүдэлмэришэн, уралан нарижуулагша» гэһэн үгэнүүдээр статьянь эхилнэ. Энэ нүхэр үнгэрэгшэ жэлдэ уралан нарижуулгын 3 дурадхал оруулһан юм. Тэдэнэй 2-ынь һая ажал дээрэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Һүбэлгэн хурсаараа шалгарһан түрүү нүхэрөө цехын коллектив ВЦСПС-эй съездэдэ делегадаар һунгаба.

Лобасюк шэнги ажалай түрүүшүүл цех соо олон. Үнгэрэгшэ жэлдэ хамта дээрээ уралан нарижуулгын 40 гаран дурадхал ороһон юм. Тэрэнэй ашаар цех 200 мянга шахуу түхэригэй алмалта хээ.

Энэ эмхитэй коллектив гол ажалайнгаа хажуугаар гэр байра барилгын хүдэлмэри үргэнөөр эрхилнэ. Һүүлэй үедэ цехынхин өөһэдынгөө хүсөөр 2 квартиратай 5 гэр барижа, 10 бүлэ шэнэ байрада түбхинөө. Энэ жэлдэ хүдэлмэришэн бүхэн ажалайнгаа һүүлээр сүлөөтэй сагтаа 40—40 час барилга дээрэ хүдэлмэрилхэ гэжэ хэлсэбэд. Тиин жэлэй эсэс болотор тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр 8 байратай—2, хоёр байратай—2 гэр барижа дүүргэхээр хараална.

Мүнөө вагон хабсарагшад СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ ажалайнгаа эршые бүри шангадхажа байна.

Лаборатори

Шаажан амһартанууд, томо жэжэ шэгнүүрнүүд, орёо нарин приборнууд сонхоор ороһон наранай туяада ялалзан байна. Ханын захаар гонзойһон ута столнуудай наагуур хүхэ сатиин халаадуудые үмдэһэн хүнүүд ямаршьеб даа ажал хэжэ, тухашаруу хэбэртэй, хүнэй ороһыешье обёорногүй.

— Энэ заводой лаборатори гээшэ,— гэжэ инженер Садохин хэлэнэ.—Манай лаборатори соо цехүүдэй бүтээһэн детальнуудай, булад, түмэр шудхамалнуудай шанар шалгагдана. Шудхалгын оло янзын хэбүүд хэгдэнэ. Мүн лабораториин хүдэлмэришэд техническэ туршалгын, заводой технологи, нарижуулгаар шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг,— гэнэ.

Энэ жэлдэ заводой ажал хүдэлмэридэ нарин шудхалаа нэбтэрүүлхэ гэһэн ехэхэн зорилго лабораториин урда табигданхай. Энэ асуудалай шиидхэгдэхэдэ булад шудхалгын цех паровоз, вагоной ямаршье деталиие тэгшэ һайнаар, саашадаа ямаршье заһабари мүлилгэдэ орохогүйгөөр шудхан гаргадаг... Гансал орёо нарин детальнуудые... заа мүлигдэн заһагдаха юм.

— Нарин шудхалаа хэхэ гэ... орёо технологитой байһан тула... тэй болодог. Гэбэшье, гаргашань... лагдахал байха,— гээд инженер Пөөедкова хөөрэнэ. (2-дохи зураг)... дааб гэхэдэ, тон хатуу буладаар... даһан зүйлнүүдые харуулдаха, гээшэ бэрхэншэлтэйшье, ехэ... шье байдаг ха юм. Нарин шуд... хэдэ хэрэглэгдэхэ хэбүүдтэ тусга... риал орохо ёнотой. Хэбүүдэй... да шатасагүй байхаһаа гадна,... гархай, хии агаарай нэбтэ гара... хи байха болоно. Лабораториин... тив тиимэ холисонуудые ойр... бэдэрэн олохын тула шэнжэлгы... шалгын хүдэлмэри хэжэ байна.

Ингэжэ заводой лабораториин коллектив үйлэдбэриин тех... бүри нарижуулхын, бүтээдэг цинигаа оорынь үные химдар... ажалай бүтээсые улам дээшэ... түлөө тэмсэжэ байна.

Хүүгэдэй сад

«Хүүгэдэй 34-дэхи сад» гэһэн гаршаг хоёр дабхар томохон гэрэй үүдэн дээрэ хадаатай байна. Теэд иимэ гаршагай үгышье һаа энэ гэр хүүгэдэй сад гэжэ мэдэхээр.

Үглөөгүүр эртэ. Хүдэлмэришэдэй городогой зүг бүриһөө хүүгэдые үргэлһэн, хүтэлһэн, шаргахан дээрэ шэрэһэн эхэ эсэгэнэр энэ гэр тээшэ һубарина. Түрэлхид үхибүүдээ садта асараад, һанаа амархан ажалдаа ябашана. Тиингүй яахаб: садта хүүгэдыень һайнаар эдеэлүүлхэ, тэдэнэй хойноһоо энхэрэн харууһалха, саг соонь унтуулха, наадуулха ха юм.

Һаруул, дулаан коридор. Ханын нэгэ талада «Түрэлхидэй булан» гэһэн гаршагтай гоёор тааруулан хэгдэһэн самбар. Тэндэнь түрэлхидэй уншахыень һайшаан дурадхаһан номуудай ута список бии, мүн саарһаар хэгдэһэн заахан хармаанууд сооһоо хүүгэдэй зураһан зурагууд бултайна. Аятай зохидоор табяатай заахан оронууд, столнууд, набтархан үлгэсэ, умывальник гэхэ мэтэ баран хүүгэдтэл зорюулагданхай. Эдэ бүгэдэ садай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа оролдосотой һайнаар хандадаг байһые гэршэлнэ.

—Хүмүүжүүлэгшын ажал харюусалгатай, хүндэтэйшье юм даа,—гээд садые даагша Мария Петровна Гапонова хөөрэнэ. Ерээдүйн һурагшад манай садта хүмүүжүүлэгдэжэ, хожомоо һургуулида ороходонь хэрэгтэй болохо ниитын журамда һурадаг байна. Хүүгэд шүлэгүүдые сээжэлдэжэ, оюун ухаагаа хүгжөөнэ, зурагуудые зуража, юумэ нялжа, хайшалжа гараа нугаруулна, ариг сэбэрые сахижа һурана.

Нэгэ таһалга соо ороходомнай хүмүүжүүлэгшэ Валя Демченко (3-дахи зураг) гарай ажалай хэшээл үнгэргэжэ байба. Энэ залуухан басаган багшын дунда һургуули дүүргээд, садта хүдэлмэрилхэсэ өөрөө дурлажа ерэһэн байба. Зэргэшүүлэн табяатай заахан столнуудай саана хоёр хоёроор һубарилдан һууһан хүүгэд ехэ ханамжатайханаар юумэ нялжа, хайшалжа һуунад. Асуудалай гарахада зарим нэгэниинь хүмүүжүүлэгшэдээ хандажа «мама» гэжэрхёод эшэһэндээ урдаһаань илдамаар энеэбхилэн байха юм.

— Манай садай хүдэлмэришэд барандаа Валя шэнги дунда эрдэмтэй, оролдосотой бэрхэ хүмүүжүүлэгшэд,—гээд садые даагша омогтойгоор хөөрэнэ.

Хүүгэдэй хүхюун дорюун, элүүр энхэ байдагынь, амтатай һайн эдеэ хоолһоо мүн ехэхэнээр дулдыдадаг. Садай повар Екатерина Васильевна Корнилюк энэ харюусалгатай уялгаяа һайнаар дүүргэжэ, түрэлхидэй дунда хүндэтэй болонхой.

Сүлөөтэй сагтаа...

Суббото. Ажалай үдэр 2 час урид дүүрэбэ. Энэ үдэшэ заводой хүдэлмэришэд олоороо кино, театрнуудта ошоно. Зарим нэгэн спортдо дуратайшуул стадиондоо ошожо, һорёондо, мүрысөөндэ хабаадана, мүн библиотекэ, уншалгын залнуудта ошоно. Наһажаал хүдэлмэришэд дулаан, һаруул гэртээ аша гушанараараа наадажа зугаална, радио шагнана.

Культурын ордон олон сонхонуудаараа гэрэлтэн, ерыт, сэнгыт гэжэ уриһандал толотоно. Кино харахаа, лекци шагнахаа ерэгшэдэй дунда клубай эдэбхитэдшье олон. Энэ үдэшэ драматическа, хатарай кружогуудай заняти болохонь.

Мүнөө Культурын ордоной уран һайханай самодеятельностиин 600 хүнтэй коллектив СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада, Советскэ Армиин 40 жэлэй ойдо зорюулан шэнэ программа бэлдэжэ захалаа. Драмкружогой коллектив нүхэр Хижняковой хүтэлбэри доро «Чудесный сплав» гэжэ зүжэг наадуулан табижа эхилээ. Зүжэгэй гол роль... хүдэлмэришэд наадаха юм. Заводой... рүү дархан Вениамин Налетов болоһон ролёо бэлдэжэ (4-дэхи зураг). Энээнһээ урид... хон зүжэгүүдтэ хабаадажа, бэ... суурхаһан нүхэр Налетовой... байхые харахада мэргэжэлтэй ар... дутахагүй ха гэжэ һанахаар. Да... хи таһалгын үүдэнэй нээгдэхэдэ... мэй ирагуу һайхан абяан зэдэл... хатарай кружогойхид бурят, арадуудай хатар бэлдэжэ байна... уяпаар эрьелдэн, тойрон хөөрсэ... жэ байгшадай дунда залуушуула... дэлхэйн VI фестивальда хабаа... Валя Пучкова бии.

Ингэжэ заводой хүдэлмэришэ... тэ ажалайнгаа һүүлээр сүлөөтэ... сэнгэлиг хүхюунээр, ашатай... гаар үнгэргэнэ.

Е. Ринчи...
И. ...

Ангуушад

РАССКАЗ

Хүбэн сагаан нэмэргээр хушаатай хүбшэ тайга һэрншэгүй бүхэ нойроор унташаһандал харагдана. Тойроод хон жэн... Хаа-яа тоншуулнуудай модо тос-тос тоншохонь, модоной гэшүүһэн дээгүүр шуумар солбон хэрмэдэй дүүлихэнь дуулдана. Орбонгоороо унаһан нүүлэнүүд дээр дээрээ хүндэлдэн арбайлдажа, һүртэй бартайгаар харагдана. Саһан дээгүүр хүрмэлдэжэ ошоһон, ан гүрөөлэй мүрнүүд үзэгдэнэ.

Багжагар томо бэетэй хүбүүн богонихон аад, үргэн санаар һэрэмжэтэйгээр урагшаа дабхина. Нюдэнэйнь һорьмоһондо, һая ургажа эхилһэн жэрбэгэр хара һахалдань сэн хүршэнхэй. Тэрэнэй малгай, хүүртигыншье саһан болошонхой. Энэ залуу хүбүүмнай түрүүшынхеэ агнуурида гаралсаһан байба ха. Володя һургуулида һураха үедөө ойро тойроной ой соохонуур бага сага агнадаг, хабарга шандаганда урьха табидаг байһан юм. Тингэбэшье, холо хээрэ, ёһотой агнуурида гаража үзөөгүй байгаа.

...Томо хушын гэшүүһэндэ һамар мэрэжэ һууһан хэрмэн гэнтэ нохойн хусахада амандахяа хаяад, хажуудахи хушада дүүлин гарана. Модонһоо модондо һүрэжэ ябаһан хэрмэнһээ ангуушанай һонор һэргэлэн нохойшье гээгдэнэгүй, тэрэ хэрмэнэй һууһан модон бүхэнэй доро срэлдээд лэ бабарна. Гэшүүһэн дээрэ бүмбэлзэжэ һууһан хэрмэн залуу ангуушанай буудамсаар модоной хухарһан гэшүүһэн мэтээр зөөлэн сагаан саһан дээрэ пүс гэжэ унана.

Үдэшэ орой Володиин ара үбэрөөрөө багташагүй олон хэрмэтэй ерэхэдэ, ангуушад бултадаан отогтоо байба. Тэдэнэй нэгэ заримаиинь хэрмэ, булгадайнгаа арһа үбшэнэ, нүгөө зариманиинь буу зэбсэгээ сэбэрлэжэ, үглөө үдэрэйнгөө ажалда бэлдэнэ. Ангуушад гээшэмнай һалхи, жабарта дадаһан, эсэшэ-сусашагүй хаба шадалтай, ямаршье аюулһаа айдаггүй хүнүүд бшуу.

Ангуушад шэнги хүхюу, хөөрүү зон хаана байхаб? Тэдэнэй үнэтэ үнэгэ, булгадые бариһанаа, шархатаһан бодон гахайтай, хүйхэр мундуу баабгайтай тэмсэһэнээ хөөргэн татажа хөөрэхэдэнь үнэн сэдьхэлһээ үнэншэн шагнадаг бшуубди!

Олзо ехэтэй ерэһэн Володиие олонхи ангуушад баяртай хүхюунээр угтаба. Нэгэ заримань орой болотор ябаһанайнь түлөө бага зэргэ зэмэлээдшье абана.

—Зай, тиигээд болигтыл даа! Ангууша хүн зоригтой ябаха ёһотой юм,—гэжэ Булад-баатарай хэлэхэдэ, бэшэниинь дуугай болобо.
—Ши залуушье һаа, зүрхэтэй ангуушан байнаш. Маргааша хоюулан суугтаа агная. Эгээ «үбгэнтэй» уулзаха дуратай һаашни, тэрээндэшье айлшалхабди,—гээд Булад-баатар Володидо хандана.

Буладай тэнсэлгүй ехэ хүсэтэй хадань, шархатаһан баабгайтай нэгэнтэ бэшэ улаан гараараа оролсон тэмсэһэндэнь, нютагай хүнүүд тэрэниие баатарай нэрээр нэрлэһэн юм. Иимэ суута ангуушанда магтуулхадаа, залуу ангуушанай сэдьхэл зүрхэн баясангүй яахаб даа!

— Ошоё, заатагүй ошоё, Булад абга,—гээд Володя маһалзана.

— Та хоёр бидэниие абахагүй юм гүт? Олондоо һайн бэшэ гү?—гээд ангуушадай дундаһаа баһал нэгэ томо хүн асуугаадхина.

— Володя бидэ хоёрто хэншье хэрэггүй, — гэжэ Булад-баатарай дуугархада, ангуушад энеэбхилһэн нюдөөр бэе бэеэ харалсаад абана.

Зоригтой зүрхэтэй залуушуулые ангуушанай мэргэжэлдэ һургаха гэжэ Булад-баатарай оролдодог зангыень агнуушад ехэтэ һайшаадаг юм.

Үглөөгүүр Булад-баатар Володя хоёр нохойнуудаа дахуулаад, агнуурида гараба. Газаа абаахай саһан газарта буужа ядаһан шэнгеэр сэлмэг агаарта эрьелдэ-эрьелдэһээр аалихан доошоо унана. Хоёр ангуушад шамдуухан урагшаа гэшхэлэлдэнэ. Булад-баатарай Баахар нохойшье хэсүү агнуурида гараһанаа мэдэһэн мэтэ эзэнэйнгээ ябаһан лэ газар руу саһа махан зүдхэнэ. Харин Володиин хэрмэшэ Хаахар хэрмэдэй мүр мүшхэхээ хажуу тээшээ халбаран харайна. Эзэнэйнгээ шангаханаар угзаран зандахада, ехэл гайхаһан хэбэртэйгээр нэгэ хэды хёлом, хялам харасгаагаад, абяа аниргүй урагшаа махана. Хэрмэшэ Хаахаршье баһа түрүүшынхеэ «үбгэндэ» айлшалалсажа ябана ха юм.

— Булад абга, хэзээ үнөөхидөө хүрэхэ юмбибди,— гэжэ Володиин асуухада, Булад-баатар:

— Хүрэхэл байхабди, хүбүүн, хүлеэлши,— тээд урагшаа дабхина.

Ангуушад бүтүү хара шэрэнги соогууршье, дархи нүүлэнүүд дээгүүршье урагшаа зүдхэнэ. Баабгайн эшээндэ хүрэжэ ерэхэдэнь, наран үдэ шахажа байба. Булад-баатар Володя хоёр баабгайн эшээндэ томо гэгшын хүшүүргэ хэбэл даа.

Володя багаһаа хойшо агнууридa дуратай аад, ангуушадай хөөрөөе һүниин зоргоор шагнадаг байгаа. Теэд Булад-баатар баабгайн эшээндэ хүшүүргэ хэдэггүй юм гэжэ нэгэнтэ бэшэ дуулаһан байха. Мүнөө энэ баабгайн эшээндэ Булад-баатарай хүшүүргэ хэхыень харахадаа: «үбгэрхэ тээшээ болоол ха юм даа» гэжэ һанаадхина.

— Зай, хүбүүн, томо модоор хүшүүргэ хэхэдэ бэедэ аюулгүй, һайн юм. Хожом хойшоо баабгайн эшээндэ томол модоор хүшүүргэ хэжэ ябаарай,— гэжэ хэлээд, Булад-баатар уташаг һургааг отолжо асарба.

Володиин хүшүүргээ шангалжа барихатай сасуу Булад-баатар үнөөхи һургаагаараа баабгайе хадхан, гударжа оробо. Ой-тайгын дорьботор баабгайн хашхархада, Володиин үһэн арбайжа, нюргаарнь хүйтэн хүлһэн гүйжэ эхилээ һэн гэхэ. Хажуудань байһан хэрмэшэ Хаахаршье баабгайн дүүшһаа һүрдэжэ, «яагаа муухай, ямар амитан гээшэб?» гэжэ гайхаһаншагаар эзэнэйнгээ урдаһаа хараад абана. Булад-баатар тээшээ Володиин харахада, тэрэнь юрын лэ ажал хэжэ байһандал һанаа амархапаар баабгайн нүхэн худар гударжал байба.

Табан тамгын тогоон шэнги томо тархитай баабгай гани галзуу болоно. Володиин бaряад байһан томо хүшүүргые альгадажа, татажа эхилбэ. Буугай дуунай наярхын тэды баабгайшье оог хашхаргаа табиһаар, алдалан унашоо. Булад-баатар нүхэн худар нэгэ хэды хадхажа үзөөд, абяа анир гархагүйдэнь:

— Зай, хүбүүн, «үбгэнөө унтуулба» хабди. Тамхяа татажа, нэгэ бага амарая даа,—гээд, мантагар томо гааһандаа тамхи нэрэжэ пасхуулба.

Володишье баһа хүшүүргээ хаяжа, махорко орёобо.

Ангуушадай тамхяа татажа, хөөрэлдэжэ һууха забһарта баабгай нүхэнһөөн гэнтэ һуга һүрэн гараад, яахыншье забдагүйгөөр Булад-баатарта ерэжэ аһашаба. Энэ үедэ Булад-баатарай нохой баабгайн борьбодо аһамсаараа оһол алдажа, шархатаһан арьяатанда голгүй альгадуулаад унашана.

Хүндэтэ уншагшад, таанар гайхана ёһотойт. Бү гайхыт. Баабгай гээшэмнай харахада парпагар томо, үүхи шэнги аад, үнэндөө ехэ габшагай, угаа хүшэтэй амитан байха. Секундаар гээгдээ һаа, тэрээнэй хүнэһэн болохош.

Булад-баатар арьяатанай доро ороошье һаа, һүрдэжэ, ухаа мэдээгээ табингүй, баабгайн хоёр һугаһаа бажууржа, үргөөд хэбтэбэ. Шархатаһан баабгай ангуушаниие хазажа шадабагүй, юундэб гэхэдэ, тэрэнэй хүзүүниинь богони ха юм. Ангуушанай хүүртигые, гарайнь балсангые бага сага һабардахаһаа ондоо ямаршье хоро хүргэхэ аргагүй байшоо. Володя баабгайн эшээндээ хашхархада һүрдэһэншье һаа, мүнөө нүхэрэйнгөө бэрхэтэй байдалда ороод байхадань, бахардахаашье болижо, тэрэ... сагаан һүхэеэ саб шүүрэмс... баабгайн нюрга руу сабшажа... Галзуурһан арьяатанай В... тээшэ һарбагад гэхын тэды, ... шэ Хаахар баабгайн араһаа а... ба.

Нохой баабгай хоёрой носо... һамбаанда Булад-баатаршье... жо, Володишье буугаа а... хүбшын мунаһхиин шархиие ... гаа... Хэрмэшэ Хаахар һүртэй, ... тай арьяатантай тэмсэһэндээ баяртай, эзэндээ эрхэлнэ.

Булад-баатар амяа таһа... баабгай руу заажа:

— Энээнэйнгээ тархи руу ... хал байгаалши даа, хүбүүн, ... жэ хэлэхэдэнь, Володя ямар... шагтай аюулда ороод бай... һаял ойлгожо, ехэл аягүйрхэбэ.

Булад-баатар залуу ангуу... аягүйрхэһэн улаахан шарайе ... хадаа, «ёһотойл ангуушан б... хүбүүн байнаш» гэжэ һанаад... гын энхэргэн нюдөөр энеэб... хаража байгаа һэн.

Б. Ябжан...

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00657, Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №...